

Становище на Европейския комитет на регионите — Политика на ЕС за Арктика

(2017/C 207/17)

Докладчик: Pauliina HAIIANEN (FI/ЕНП), член на Градския съвет на Лайтила

Отправен документ: Съвместно съобщение до Европейския парламент и до Съвета — „Интегрирана политика на Европейския съюз за Арктика“

JOIN(2016) 21 — final

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

1. приветства съвместното съобщение, публикувано от Европейската комисия и Върховния представител по въпросите на външните работи и политиката на сигурност на 27 април 2016 г., и счита, че приоритетните области за бъдеща интегрирана политика на ЕС за Арктика, очертани в съобщението, са стъпка в правилната посока;
2. подчертава, че предизвикателствата, пред които е изправена Арктика, изискват съгласувани усилия на местно, регионално и международно равнище, и приветства усилията на Комисията да гарантира, че интегрираните политики отговарят на регионалните нужди и че целите се основават на специфичните географски и демографски характеристики на региона;
3. отбелязва, че това е третото съобщение относно Арктическият регион. В първото съобщение на Комисията, публикувано през 2008 г., бяха направени предложения за мерки за защита и опазване на Арктическият регион, основаващи се, наред с другото, на различни споразумения в областта на околната среда и международното сътрудничество. Освен това бяха предложени мерки за насърчаване на устойчивото използване на ресурсите и модел на многостранно управление в Арктическият регион. Целта на съобщението е да се подкрепи структуриран и последователен подход към въпросите, свързани с Арктика, и да се открият нови перспективи за сътрудничество с арктическите държави;
4. отбелязва, че през 2012 г. Комисията публикува съвместно съобщение с Върховния представител на ЕС по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, в което, в допълнение на силното измерение за опазване на околната среда, на преден план бяха поставени възможността за откриване на нови транспортни коридори (включително Североизточния проход) поради изменението на климата и подобрения потенциал за устойчиво използване на ресурси въз основа на нови технологии и знания. Съобщението подчертава и значението на международното сътрудничество, което да бъде в основата на мира и сигурността;
5. желае да подчертае трите приоритета за бъдещата интегрирана политика на ЕС, изложена в последното съобщение: изменението на климата и защитата на околната среда на Арктика, устойчивото развитие във и около Арктика и международното сътрудничество по въпроси, свързани с Арктика. Едно от най-големите предизвикателства е да се намери баланс между осигуряване на екологично благосъстояние и използване на новите възможности, предоставяни от социално-икономическото развитие;
6. отбелязва, че като цяло съобщението продължава вече изложените подходи по отношение на климата и околната среда, устойчивото развитие и регионалното сътрудничество. В становището си КР се стреми да привлече внимание най-вече към въпросите, които бяха разгледани мимоходом в предишните съобщения (например социално-икономическите въпроси) или които са определени като приоритети в новото;
7. подкрепя дефинираните в съобщението цели за сигурност, стабилност, устойчиво развитие и просперитет на региона. Съобщението дава пълна картина на дейността на ЕС в Арктическият регион. Устойчивото развитие запазва централната си роля в политиката на ЕС във връзка с арктическото измерение, но все повече се споменава и способността за адаптиране. В съобщението се казва, че в бъдещите дейности трябва да се подчертае традиционната жизнена среда на живеещите в региона, както и въздействието на икономическото развитие върху крехката околна среда в Арктика. Комитетът на регионите приветства факта, че в съобщението категорично се подчертава необходимостта от засилване на координацията по въпросите, свързани с Арктическият регион;

8. посочва, че съобщението разглежда Арктическият регион от две различни гледни точки. От гледна точка на Европа нейните най-северни региони са разположени в Арктическият регион и се характеризират със своите отдалеченост, трудни условия, слаба населеност и застаряващо население. От цялостна гледна точка на Арктика съобщението подчертава природните ресурси (полезни изкопаеми, гори, морска икономика и рибни ресурси), високо развитите общности и солидното ноу-хау, например когато става въпрос за разработването на устойчиви технологични решения на екологичните проблеми. Анализът, изложен в настоящото становище, е съсредоточен върху европейската гледна точка;

9. отбелязва, че в съобщението на Комисията понятието „Арктически регион“ обхваща района около Северния полюс и на север от Северния полярен кръг (66 градуса и 32 минути северна ширина). Това включва Северния ледовит океан и териториите на осем арктически държави: Съединените щати, Канада, Дания (включително Гренландия и Фарьорските острови), Финландия, Исландия, Норвегия, Руската федерация и Швеция. Гренландия и Фарьорските острови, които имат висока степен на автономност, но официално са част от Дания, не са част от Европейския съюз, но са подписали споразумения с ЕС в областта на рибарството и търговията. Гренландия има и специален статут на отвъдморска територия на ЕС. Общо 4 милиона души живеят в Арктическият регион, една трета от които принадлежат към групи коренно население;

10. отбелязва, че използваното в съобщението определение на понятието „Арктически регион“ обхваща съвсем тясно само района на север от Северния полярен кръг. Въздействието на интегрираната политика на ЕС ще се простира далеч отвъд региона. Комитетът на регионите предлага да се разшири географското определение на Арктическият регион, посочено в съобщението, в светлината на аспекти, като насърчаването на устойчивото развитие, адаптирането към изменението на климата и насърчаването на европейската конкурентоспособност, и се вземат предвид нуждите и потенциалът на местните общности и коренното население;

Изменение на климата и опазване на околната среда на Арктика

11. оценява като важен факта, че смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към него, наред с опазването на крехката околна среда на Арктика, са сред най-важните мерки на политиките, представени в съобщението. В допълнение към последствията от неговото затопляне, които също оказват въздействие върху дейността на ЕС, е важно да се отбележи по какъв начин европейските действия и тези в световен мащаб оказват въздействие върху напредването на изменението на климата в Арктическият регион. Глобалното споразумение за климата също ще окаже значително въздействие върху бъдещето на Арктическият регион. В съобщението се обръща внимание и на други международни споразумения или на необходимостта от сключване на такива споразумения, включително в сферата на опазване на околната среда;

12. признава значението — сега и за в бъдеще — на научноизследователската дейност и сътрудничеството в научните изследвания, свързани с Арктика, набелязани от Комисията. Инициативата EU-PolarNet, изложена в съобщението, е добър пример за широкообхватно, значително научно сътрудничество с участието на университети и научноизследователски институти от цяла Европа. Инициативата е насочена към укрепване на интердисциплинарното сътрудничество и определянето на научните приоритети в краткосрочен и дългосрочен план, що се отнася до изследванията в Арктика. В това отношение предложената цел на мрежата е да се разшири сътрудничеството със заинтересованите страни в Арктика. Комитетът на регионите смята, че при вземането на решения относно целите и средствата за провеждане на изследвания на многоизмерната реалност на Арктическият регион е особено важно да има сътрудничество с представителите на местното и регионалното равнище;

13. би желал да постави по-голям акцент върху ролята, която градовете в Арктика играят за развитието. Градовете са основни участници в тази дейност и при адаптирането към променящите се условия. Инвестициите в общинска инфраструктура и енергийно ефективни решения, например, както и в решения, необходими за обществените услуги, особено в слабо населените региони, водят до нови стопански дейности. При все това Комитетът на регионите посочва, че особените предизвикателства, произтичащи от големите разстояния, слабо населените райони и застаряващото население, ще продължат да изискват специално внимание в рамките на политиката за развитие;

Устойчиво развитие във и около Арктика

14. разглежда устойчивата експлоатация на природни ресурси като основен аспект на устойчивия икономически растеж и на усилията за увеличаване на просперитета в Арктическият регион. Предпоставка за това са ефикасните транспортни и телекомуникационни връзки. Важно е да се разработят по-всеобхватни транспортни връзки между Севера и Юга, като връзката в трансевропейската транспортна мрежа от Финландия до Северния ледовит океан през Норвегия, както и връзките Изток—Запад, за да се свържат регионите в Северна Норвегия, Швеция и Финландия с транспортната мрежа на ЕС. Като цяло се наблюдава голям приток на инвестиции в Арктическият регион — включително на инвестиции в пътища, железопътни линии, широколентов интернет и електроенергийни мрежи — което оказва положително въздействие върху условията за бизнес в съответната държава, включително тези в промишлеността.

15. във връзка с това подчертава стратегията на ЕС за „син растеж“, която насърчава дългосрочното, устойчиво развитие на морската среда. Насърчават се и мерките, включени в стратегията, които са свързани с познания за морската среда, морското пространствено планиране и интегрираното морско наблюдение в Северния ледовит океан. Мерките за развитие, свързани с насърчаването на аквакултурата и използването на морската енергия, са от особено значение за Арктическият регион;

16. подчертава, че използването на арктическото ноу-хау по отношение на промишлеността, енергетиката, чистите технологии, развитието на инфраструктурата и на туризма ще подобри конкурентоспособността на Европа като цяло. Важно е да се насърчава сътрудничеството в областта на научните изследвания между арктическите университети и научноизследователските центрове. Насърчаването на иновациите и превръщането им в продукти и търговски услуги е особено актуално като средство за подкрепа на устойчивото развитие. Подобряването на бизнес средата в Арктическият регион е аспект от прилагането на стратегията за цифровия единен пазар;

17. изтъква, че приоритетите на политиката на сближаване на ЕС за програмния период 2014 — 2020 г. в Арктическият регион са научните изследвания и иновациите, конкурентоспособността на МСП и преходът към нисковъглеродна икономика. Стратегиите за интелигентна специализация на Северните региони, а по отношение на трансграничното сътрудничество — програмите Interreg за Северната периферия и Арктика, Interreg Nord, Botnia-Atlantica и „Норвегия—Швеция“, насочени към създаването на стабилни, конкурентни и устойчиви общности — ще предоставят стабилна основа за проекти в арктическите региони на ЕС, финансирани по линия на структурните фондове. Програмата „Коларктик“ за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС също ще подкрепя сътрудничеството със северните региони на Финландия, Швеция и Норвегия, както и региона на Баренцово море;

18. подчертава, че прилагането на бъдещата политика на сближаване следва също така да осигури различни финансови инструменти за усилията за развитие в Арктическият регион, инструменти, които могат да се използват за намиране на начини за насърчаване на местната промишленост и за подобряване на ноу-хауто, иновациите, продуктите и услугите, които повишават конкурентоспособността на ЕС като цяло. Сред новите въпроси от централно значение са развитието на кръговата икономика в Арктика, както и цялостната концепция за арктически дизайн. За ЕС е важно да бъде тясно ангажиран с научноизследователската и инвестиционната дейност в Арктическият регион, включително в бъдещия програмен период;

19. подчертава, че в съобщението се изтъква потенциалът на новите технологии, свързани с електронните комуникации, например за поддръжка и развитие на местен бизнес, ноу-хау и култура. Това е особено важно за представителите на коренното население. В съобщението се посочва, че Комисията осъществява годишни срещи с представители на коренното население на Арктическият регион. Отчитането на възгледите на коренното арктическо население и ангажирането му в процеса на вземане на решения е особено важно, включително по отношение на националните и регионалните въпроси;

20. приветства силния акцент върху значението на сътрудничеството за осъществяването на интегрирана политика за Арктика. Друг въпрос, върху който се акцентира, е необходимостта от по-ефективно използване на различните инструменти за финансиране с цел да се насърчат инвестициите в Арктическият регион, и затова Комисията предлага временен форум за европейско сътрудничество в Арктика (форум на заинтересованите страни в европейската част на Арктика). Представители на институциите на ЕС, на държавите членки и на местните и регионалните органи са поканени да вземат участие в този форум за сътрудничество, чиято роля е да определи ключовите приоритети за финансиране от ЕС в областта на инвестициите и научните изследвания до края на 2017 г. Комитетът на регионите предлага да се уточнят конфигурацията и мандатът на Форума, тъй като и форумът е все още в началната си фаза;

21. предлага, като част от работата на Форума за сътрудничество, Комисията да разработи ръководство за възможностите за финансиране в Арктическият регион (както направи за Европейската стратегия за региона на Балтийско море) и да предоставя информация по въпроса по време на различни прояви и срещи за работа в мрежа; освен това работата на Форума на заинтересованите страни в европейската част на Арктика би трябвало да бъде основата на форума ЕС—Арктика, който съгласно предложението на Европейската комисия следва да се създаде през 2018 г. и да се провежда ежегодно;

Международно сътрудничество по въпросите, свързани с Арктика

22. смята, че насърчаването на международното сътрудничество е един от ключовите въпроси в съобщението. Нарастващото стратегическо значение на Арктическият регион може да доведе до противоречащи си интереси, което означава, че тясното международно сътрудничество ще придобие още по-голямо значение. Сътрудничеството в Арктика се осъществява в рамките на няколко съществуващи структури. Арктическият съвет е водещ междуправителствен форум, който насърчава

сътрудничеството по въпросите, свързани с Арктика, между държавите, общностите на коренното население и другите народи, живеещи в Арктическият регион. Евро-арктическият съвет за региона на Баренцово море и Регионалният съвет за Баренцово море работят за насърчаване на стабилното и устойчиво развитие в региона на Баренцово море. Сътрудничеството на ЕС за Балтийско море е свързано и с общата рамка на сътрудничеството в Арктика;

23. подчертава значението на текущото сътрудничество с Русия в рамките на Северното измерение. Възможностите за обединяване на предприятия, научни работници и граждани чрез сътрудничество допринасят за развитието на специфични екологични, икономически и културни проекти;

24. смята, че е важно съществуващите структури за сътрудничество да бъдат използвани в работата за постигане на целите на съобщението. ЕС е ангажиран активно в работата на различни международни организации и форуми. Той кандидатства за статут на наблюдател в Арктическият съвет и за държавите членки е важно да настояват за завършването на този процес;

25. накрая отбелязва, че непрекъснато нарастват стратегическото значение на Арктическият регион за ЕС и необходимостта ЕС да предприеме стъпки за преодоляване на предизвикателствата, свързани с природната среда и специфичните социално-икономически условия на Арктическият регион. ЕС следва да насърчава сътрудничеството между държавите членки и държавите извън ЕС, за да се гарантира стабилността на цялостната среда на Арктическият регион. Важно е да се укрепи интегрираният подход не на последно място чрез търсене на връзките и полезните взаимодействия между различните програми за финансиране и други инструменти за финансиране. Местните и регионалните власти трябва да бъдат включени в основните програми и проекти за насърчаване на регионалното сътрудничество, транспортните връзки и устойчивото икономическо развитие в Арктическият регион.

Брюксел, 8 февруари 2017 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите

Markku MARKKULA
